

KAMU ÜNİVERSİTE SANAYİ İŞBİRLİĞİ GELİŞTİRME VE PLANLAMA KURULU

TEMMUZ 2021

BARTIN İLİ GIDA SEKTÖRÜNE AİT SORUNLARIN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

GİRİŞ

İlimiz Gıda Sektörü üretimi hem yöresel ve geleneksel tarzda hem de büyük fabrikalarda imal edilmektedir. Yöresel ürünlerin korunmasına yönelik olarak son yıllarda coğrafi işaret alınmasında nispeten bir artış olmasına rağmen ilimizde süt üretim miktarının ve kalitesinin yıllara bağlı olarak düştüğünün firmalar tarafından açıklanması bu konuda bir şeyler yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Diğer yandan küçük ölçekli ekilemeyen alanların birleştirilmesine yönelik tarımsal çalışma yapılması da yine çok önemlidir.

22 Aralık 2020 tarihinde Bartın İnovasyon ve Test Merkezinde yapılan KÜSİ toplantısında Bakanlığımızın gönderdiği İl Sanayi Durumu konulu gündem maddesinin “İl özelinde güçlü olunan “Gıda Ürünleri” ve “Giyim eşyaları” sektörlerinin sorunlarının tespit edilmesi ve mevcut konumlarının korunması ve geliştirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gündemine geçildiğinde;

Toplantı Başkanı Vali Yardımcımız Sn. Abdullah AKDAŞ ’ın teklifi ile ilimiz Gıda sektörünün sorunlarının ve çözümlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılması kurul tarafından oybirliği kabul edilmiştir.

Kurulun bu kararı almasından sonra Bartın Üniversitesi, Bartın Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Bartın KOSGEB Müdürlüğü, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası, Bartın OSB Müdürlüğü ve Özel Sektör firmalarıyla beraber dönem içinde yüz yüze ve video konferans yöntemleriyle yapılan toplantılarla önce sektörde yaşanan sorunlar belirlenmiş daha sonra belirlenen sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilerek aşağıda sunulmuştur.

BARTIN İLİ GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLAR VE SEKTÖR TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Tedarik Zinciri, Hammadde ve Kaynak Temini İle Tedarik Zincirine Yönelik Sorunlar ve Öneriler

- Bölgenin hayvansal ve tarımsal potansiyeli yüksek olmasına rağmen tarım alanları ve arazilerin parçalı olması nedeniyle, sektörlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek büyüklükteki diğer yapıların oluşmaması sıkıntı teşkil etmektedir.
- Gıda sektörüne yönelik toptan kültürünün oluşmaması, perakendecilik anlayışının benimsenmesi, özellikle şirketlerin hammaddeye ulaşımı noktasında sıkıntıya neden olmaktadır.
- İlimizin gıda sektörü için fırsatları vardır. Özellikle toptancılığa dayalı bir gıda arzı noktasında girişimcilere ihtiyaç bulunmaktadır. Temel olarak gıdaya yönelik al-sat anlayışının yaygın olması hammaddeye erişimi engellemektedir. Toptan yatırım yaparak pazara müdahale etmeye yönelik girişimcilik anlayışı eksikliği de

bulunmaktadır. Bu girişimcilik anlayışı desteklenerek fırsatlar oluşturulması gerekmektedir.

- İyi seracılık örnekleri oluşturulup il genelinde seracılığın teşvik edilmesi ve seracılık üzerine eğitimler verilerek, teknolojiye uygun modern sera anlayışının yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Süt sektörünün yeterli miktarda süt temini konusunda Bartın ili genelinde sıkıntı yaşanmaktadır. 10 senelik veriler ışığında süt temini noktasında eğilim aşağı yönde olup, bu veriler ışığında 5 sene sonra süt arzının yok seviyelere gelebileceği vurgulanmıştır.

Üretim Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Öneriler

- Sektörlerin ihtiyaç duyduğu analizlerden bazılarının üniversitede yapılmasına yönelik Bartın üniversitesi ile işbirliğinin yapılabilirliği vurgulanmıştır.
- Bartın ilinde süt depolayabilecek soğuk oda eksikliğinin bulunması nedeniyle, özellikle yaz aylarında üretim süreçleri olumsuz etkilenmektedir.
- Sütün kalitesi ile alakalı kalitenin düşük olduğu ve üreticinin bilinçlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca, bu yönde eğitimlerin ve denetimlerin artırılması talep edilmiştir.
- Üretim maliyetlerinin artması ve bu artışı satış fiyatlarına yansıtamamanın yol açtığı sorunlar firmaları sıkıntıya sokmaktadır.
- Gıda sektörüne yönelik yapılan kalite ve analiz ücretlerinin yüksek olması firmalara ekstra bir yük getirmektedir.
- Nitelikli eleman eksikliği olduğu ve sektörlerin nitelikli eleman bulma noktasında sıkıntılar yaşadıkları belirtilmiştir.

Satış, Pazarlama ve Dağıtım Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Öneriler

- Ürünün satılması değil alım garantili ürüne yönelmek ya da firmaların buna yönlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Büyük firmalara karşı yerel firmaların korunması, rekabet şartlarının eşitlenmesi üzerine düzenlemeler yapılması talep edilmiştir.
- Su sektörüne yönelik satış problemi bulunmaktadır. Ulusal marketlere satış yapamama sorununun çözülmesi gerektiği belirtilmiştir.
- Pandemiye dolayı satışların düştüğü ve firmaların maliyetlerinin arttığı vurgulanmıştır.
- Nakliye ve lojistik maliyetlerinin yüksek olması ve bundan dolayı dış pazara açılmanın zorluklarının firmaları etkilediği belirtilmiştir.
- Büyük marketlerde uygulanan yerel ürün satışı yapma kotasının sadece o il ya da komşu illerle sınırlandırılması, yerel üreticiye bu yönde teşvik verilmesi talep edilmiştir.

Yapısal Sorunlar ve Yasal Zorunluluklar

- Faizlerin yüksek olması yatırımcının parasını farklı alanlarda değerlendirmesine sebep olmaktadır. Yatırımcı yatırım yapmanın getireceği risklere karşı parasını bankalarda değerlendirme yolunu seçmektedir.
- Kamu kurumlarının teşvik veriyor olması büyük bir avantajdır. Fakat bu teşviklerin sektörlere daha iyi anlatılması ve buna yönelik programların çoğaltılması gerekmektedir. Gerekirse yatırımcıya bizzat ulaşarak bazı iş ve işlem adımları geliştirilerek iş kollarının oluşturulması planlanmalıdır.
- Vergilendirme sıkıntısı, denetim mekanizmaları, gıda kodeksi sorunları ya da anlaşmazlıkların haksız rekabet doğurduğu vurgulanmış ve bu nedenle büyük firmalar ile rekabetin zorlaştığı belirtilmiştir.
- Bartın ilinde süt üreticisi ile sütü işleyenlere yönelik bir politika oluşturulması ve hızlı bir şekilde harekete geçilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.
- Su sektörünün devlet bankalarından yeterli düzeyde yararlanmadığı ve bu nedenle finansman maliyetleri daha yüksek olan özel bankalara gidildiği belirtilmiştir.

Diğer Sorun ve Öneriler

- Gıda sektöründe yönelik kestane dışında farklı bir sektör oluşturulması ve fizibilite yapılması gerekmektedir. Kestanenin katma değeri daha yüksek bir şekilde ve farklı sektörlere de hitap edecek şekilde işlenmesi teşvik edilmelidir.
- İlimiz ihracatında büyük payı ve gelişim potansiyeli olması nedeniyle, defne sektörünün diğer firmalara rol model olarak sunulması önerilmiştir.
- Girişimcilerin sermayelerini yatırıma çevirme noktasında çekince yaşaması, bu durumun aşılabilmesi için devlet teşviklerinin farklı şekillerde kullanılabilmesi vurgulanmıştır.
- Yurt dışı fonlara erişim konusunda bilgi eksikliği olduğu ve yurt dışı pazarlara açılma konusunda bilgilendirme ve eğitim programlarının gerçekleştirilmesi talep edilmiştir.
- Bartın yöresel ürünlerinin reklam ve tanıtımlarının yapılmasının gerekliliği, il giriş ve çıkışlarında belirlenecek uygun noktalarda Bartın'a özel ürünlerin satılacağı stantların açılacağı ve ürün tanıtımlarının gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir.
- Toptancılık anlayışı kapsamında kooperatifçilik yapılarının devlet destekli yapılması ve gerekirse devlet eliyle kurulup devredilmesi gibi farklı modellerin hayata geçirilmesinin, sürecin daha sağlıklı ilerlemesine fayda sağlayacağı belirtilmiştir.
- Süt sektöründe yer alan firmalar ile ayrı bir toplantı gerçekleştirilmesi talep edilmiştir.
- Bu tarz toplantıların sıklaştırılarak düzenli aralıklarla yapılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır.

GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLECEK ÇALIŞMALAR

- İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Koordinasyonunda Bartın ilinde ekilmeyen şahıs ve hazine arazilerinin ve ekilmeme nedenlerinin tespit edilmesi. Ekim yapılmayan arazilerin tespitinden sonra, söz konusu arazileri kiralayarak veya satın alarak ekim yapacak kişilerle arazi sahiplerinin bir araya getirileceği online bir platform kurulması.
- Bartın TSO koordinasyonunda, Bartın KOSGEB Müdürlüğü, BAKKA, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğünün desteklerinin anlatılacağı bir bilgilendirme toplantısının gerçekleştirilmesi.
- Bartın Valiliği koordinasyonunda, Kozcağız yolunda yapımı devam eden sera projesinin Örnek olması amacıyla tanıtımının etkin bir şekilde yapılması ve sera kurulumu konusunda yatırım yapmak isteyenlere ziyaret ettirilmesi.
- Seracılıkta kullanılacak yeni ve akıllı teknolojiler konusunda Bartın Üniversitesi ile Tarım ve Orman İl Müdürlüğü'nün toplantı düzenlemesi ve toplantı sonuçlarının paylaşılması
- İlimizde büyük çiftlikler kurulması için yatırımcıların teşvik edilmesi
- Ahır iyileştirmeleri yapılarak köylünün hayvan sayısını artırmasının ve yöreye özgü süt verimi yüksek olan ırklara yönelimi konusunda Tarım ve Orman İl Müdürlüğü tarafından bilgilendirme yapılması
- İlimizde, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda fizibilite çalışması yapılması ve sonuçlarının paylaşılması.
- KOSGEB Bartın Müdürlüğü Koordinasyonunda ilgili sektörlerden ilimizde yapılamayan analizlere ilişkin bilgilerin toplanması, bu analizlerin Bartın Üniversitesi ve Tarım ve Orman İl Müdürlüğü laboratuvarlarında yapıp yapılamayacağı konusunda bir toplantı düzenlenmesi.
- Süt depolama ve soğuk zincir konusunda birlikler kurularak ortak hareket etmenin (kooperatif) teşvik edilmesi ve süt birliklerinin kurulması ve faydaları hakkında Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından farkındalık ve bilgilendirme toplantıları yapılması
- Gıda sektörüne faaliyet gösteren işletmelerin yüksek maliyetlerle yaptıkları analizlerin, KOSGEB tarafından desteklenip desteklenmediğinin belirlenmesi, gerek duyulması halinde mevzuat değişikliği önerisinde bulunulması.
- İŞKUR ve KOSGEB tarafından nitelikli eleman istihdamı konusunda verdiği destekler ile ilgili ortak bir bilgilendirme toplantısının gerçekleştirilmesi.

- Sektörler tarafından istihdam edilecek personellerin niteliklerinin Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü koordinasyonunda belirlenmesi ve bu niteliklerin kazandırılması için ihtiyaç duyulan eğitimlerin Halk Eğitim müdürlüğü ve İŞKUR tarafından açılması.
- Bartın Valiliğimiz tarafından öncelikli olarak o ilin yöresel ürünlerinin o ile ait marketlerde yöresel ürün kotası kapsamında satılmasına yönelik çalışma yapılması daha sonra o ilde böyle yöresel bir ürün yoksa bu işlemin bölgesel olarak yöresel ürün kotalarında uygulanması eğer bölgesel olarak ta yöresel ürün yoksa o zaman ülke bazındaki tüm yöresel ürünlerin o ile ait marketlerde yöresel ürün kotası kapsamında satılması amacıyla yönelik olarak mevzuatta değişiklik yapılması için değerlendirilmek üzere Ticaret Bakanlığına bilgi yazısı yazılması
- Bartın Valiliğimiz tarafından güvenli olduğu karayollarınca kabul edilmiş ve ülkemiz şehirlerarası yolların sağ ve sol kenarlarında o ile ait yöresel ürün satılmasına yönelik mevzuat çalışması için Ulaştırma ve Alt yapı Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığına değerlendirilmek üzere bilgi yazısı yazılması
- Valiliğin koordinasyonunda devlet kurumlarının vermiş olduğu desteklere ilişkin hazırlanan kitapçığın farkındalığının artırılarak işletmelerin bu konudaki bilgilerinin artırılması
- Her kurumun desteklerini muhatabına sahaya inerek sürekli yüz yüze anlatması bu konuda yapılan saha ve işletme ziyaretlerinin artırılması ve değerlendirilmek üzere Valiliğe bildirilmesi
- Bir dahaki Gıda Sektörü toplantısına devlet bankalarının yetkililerinin de davet edilerek işletmelere gerekli kolaylığın azami seviyede sağlanması hususunda bilgilendirilmesi
- BAKKA tarafından hazırlanmakta olan deniz salyangozu fizibilitesinin tamamlanarak yatırımcılara iletilmesi.
- Orman Müdürlüğü tarafından katma değeri yüksek kestane ağacı cinslerinin belirlenerek pilot bir bölgede ekim ve üretiminin yapılması
- Orman Müdürlüğü'nün kiraladığı arazilerin şartlarının ve avantajlarının ilgilere etkin bir şekilde tanıtımının yapılması,
- KOSGEB Müdürlüğü koordinasyonunda bir uygulamalı ihracat eğitiminin düzenlenmesi
- KOSGEB Müdürlüğü ile Ticaret İl Müdürlüğü tarafından ihracata desteklerin anlatıldığı bir eğitim düzenlenmesi
- Ankara-Zonguldak yolu üzerinde Bartın'da üretilen yöresel ürünlerin satıldığı bir satış noktasının yapılması Konusunda Bartın Belediyesi ve Bartın İl Özel İdaresi ile görüşme yapılması.
- Ticaret İl Müdürlüğü tarafından kooperatifçiliğin önemi, faydaları ve Kooperatifçiliğe sağlanan destekler konusunda bilgilendirme toplantısı yapılması.
- Sanayi ve Teknoloji il Müdürlüğü'nün Koordinasyonunda Süt ürünleri imalatı sektöründe faaliyet gösteren işletmelerle bir toplantı gerçekleştirilmesi.

- Sektör Toplantılarının düzenli aralıklarla gerçekleştirilmesi.
- Alınan kararların izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla, gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin Eylül ve Aralık ayları içerisinde Bartın Valiliğine bilgi verilmesi